

**SPECIFICITY OF CONCERTMASTER ACTIVITY
IN FOLK-STAGE DANCE CLASSES
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

**СПЕЦИФІКА КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НА ЗАНЯТТЯХ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Ruslan Kundys¹
Andrii Yatsenko²**

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-568-6-13>

У навчальному процесі з народно-сценічного танцю концертмейстер відіграє фундаментальну й надзвичайно важливу роль, яка насамперед демонструється передусім у створенні художньо виразного та ритмічно точного музичного супроводу. Саме завдяки йому формується музична атмосфера заняття, що сприяє розвитку емоційного сприйняття та музичного мислення студентів [3, с. 35]. Музичне мистецтво, як ознака емоційно-образного впливу, базується на ритмічно-мелодійній структурі організації звукового простору.

У цьому контексті концертмейстер повинен бути не просто акомпаніатором, а влучно та лаконічно співпрацювати з педагогом-хореографом, розуміти специфіку вправ біля опори, характер та стилістику рухів, їхню пластичну мову та акцентовану систему. Це дозволяє підібрати правильний й відповідний музичний супровід, який не лише детально підкреслює хореографічну форму, але й допомагає студентам глибше й всебічно усвідомлювати метроритмічну організацію танцювальних рухів, узгоджувати активну динаміку та пластичну виразність [1, с. 147].

Особливою рисою концертмейстера є вміння структурувати музичний матеріал згідно з навчальним завданням. Це яскраво передбачає орієнтацію в нотному тексті, розуміння його зв'язку з хореографічною комбінацією та можливість гнучко адаптувати та інтерпретувати супровід до змін у процесі заняття. Оскільки педагог має право зупинити виконання вправи чи повторити окремих її фрагмент або епізод, акомпаніатор повинен точно знати, які музичні фрагменти відповідають тим чи іншим рухам, і оперативно до них повертатися. Подібна ситуація

¹ Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

² Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine

стосується і розгорнутих танцювальних етюдів чи складніших комбінацій, які виконуються на середині залу.

Таким чином, фахова майстерність концертмейстера у сфері хореографії полягає не лише в технічній точності, а й у здатності емоційно й ритмічно доповнити хореографічний процес, сприяючи цілісності занять і репетицій, їхній високій художній якості [1, с. 147; 3, с. 35].

Одним із головних завдань під час навчання студентів-хореографів є формування в них музичного мислення, адаптація до художньо-виразного сприйняття музики та усвідомлення її взаємозв'язку з танцювальним рухом. Цей ретельний процес має ґрунтуватися на глибокому вивченні естетичних основ музичного мистецтва, а також на ознайомленні з найкращими зразками як народної, так і класичної музичної спадщини [3, с. 32]. На заняттях із народно-сценічного танцю, особливо в період початкової навчальної програми, особливо важливо забезпечити перше знайомство студентів із музикою саме під час виконання рухів. У цій ситуації надзвичайного правила набуває надання майбутнім хореографам чіткого й конструктивного уявлення про специфіку музичного оформлення занять, про певні закономірності взаємодії пластики і музики. Педагог і концертмейстер мають тісно співпрацювати в єдиному творчо-мистецькому руслі: такий комбінований ефект дозволяє ефективно формувати та розвивати в студентів здатність до свідомого осмислення музичного образу та гармонійного поєднання його з танцювальною дією. Компетентний музичний супровід повинен не просто «супроводжувати» танцювальний рух, а виявляти та відображати його пластичну та стилістичну складову – малюнок, ритміку, динаміку, характер і фразування. Завдання концертмейстера полягає в тому, щоб стимулювати у студентів інтерес до структури музичного твору: навчити їх розрізняти фрази, періоди, речення, орієнтуватися у тембрових, метричних і стилістичних особливостях музики [3, с. 32].

Головна ключова концепція, щоб музичний супровід був підібраний з урахуванням не лише ритмічної структури вправи, але й її естетичного та стилістичного наповнення. Адже ритм у народному танцювальному мистецтві дуже часто є носієм національного ідентичного коду, відображаючи та демонструючи специфічні риси певного етнографічного регіону або національності. Кожна танцювальна традиція має власні ритмічні нюанси, що потребують точного художнього втілення [2, с. 21]. У методичному забезпеченні занять з народно-сценічного танцю важливо приміняти широкий спектр автентичних мелодій, які варіюються за ритмом, метром, мелодичною лінією та фактурою. Такий підхід сприяє розвитку у студентів здатності відчувати зміни характеру музичного супроводу, виявляти його відповідність до одного й того ж

хореографічного руху. Саме тому доцільним є створення індивідуальної музичної хрестоматії, яка містила б нотні приклади для різних типів екзерсисів і комбінацій, адаптованих до специфіки народно-сценічного танцю.

У зв'язку з тим, що термінологія народно-сценічного танцю ґрунтовно базується на французькій лексичній системі, концертмейстер зобов'язаний не лише знати та розуміти значення кожного терміна, але й усвідомлювати специфіку виконання відповідного руху. Це знання є необхідним для точного підбору музичного матеріалу, який відповідає структурі й характеру вправ. Музичне оформлення занять покликане не тільки супроводжувати танцювальні вправи, а й активно впливати на формування естетичних навичок у студентів, розвивати їх музичну чутливість, здатність до розрізнення фраз, темпів, характеру та ритму музики. Всі елементи заняття – від привітання на початку до поклону наприкінці, від вправ біля станка до роботи в центрі залу – мають бути гармонійно поєднані з відповідним музичним фоном. Це сприяє виробленню звички до ритмічної узгодженості рухів з музикою.

Концертмейстер також повинен прагнути до творчої свободи – не обмежуватися лише читанням з нот, а практикувати імпровізацію. Навіть якщо перші спроби будуть простими за мелодикою та гармонією, головне – аби імпровізація відповідала характеру, ритмічному малюнку та динаміці конкретної вправи. Окремої уваги потребує точність у розстановці акцентів: деякі рухи виконуються на сильну частку такту, інші – із затакту, і концертмейстер має чітко це відображати у грі.

Таким чином, взаємодія концертмейстера та педагога-хореографа у закладі вищої освіти має багатовимірний характер і охоплює широкий спектр професійних та творчих завдань. Ця співпраця ґрунтується на взаємному розумінні специфіки навчального процесу, глибокому усвідомленні ролі музики в танцювальному мистецтві та спільному прагненні до створення цілісного художнього образу на занятті. Концертмейстер не лише виконує функцію акомпаніатора, але й є повноцінним учасником освітнього процесу, який сприяє розвитку музичної чутливості студентів, формуванню їхнього естетичного смаку, ритмічного відчуття, здатності до фразування руху в єдності з музикою. Зі свого боку педагог-хореограф забезпечує методичну структуру заняття, визначає характер вправ і темп навчання, а також корегує музичний супровід відповідно до педагогічних завдань.

Список використаних джерел:

1. Голдрич О. Хореографія: посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. 2-ге вид., доповн. Львів : Сполом, 2006. 158 с.
2. Голдрич О., Хитряк С. Музична хрестоматія: посібник для уроків народно-сценічного танцю. Львів : Край, 2003. 230 с.
3. Зайцев Є., Колесниченко Ю. Основи народно-сценічного танцю: навчальний посібник для ВНЗ культури і мистецтв I–IV рівнів акредитації. 2-ге вид., доопрац. і доповн. Вінниця : Нова книга, 2007. 413 с.